

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 13 september 2021

Onderwerp: advies beleidsagenda gezondheid 2022-2026.

Geacht College,

Op vrijdagmiddag 3 september ontving de Participatieraad de definitieve versie van de beleidsagenda gezondheid 2022-2026. Op 6 september hebben leden van de Participatieraad het beleidsstuk doorgenomen. Daarbij is ook Toegankelijk Zwolle betrokken. De Participatieraad vindt het fijn dat de gemeente Zwolle zich wil focussen op gezondheidsbevordering. Wij zijn met u van mening dat voor het versterken van gezondheid een langdurige, integrale aanpak nodig is. De Participatieraad deelt de brede kijk op gezondheid, dat gezondheid veel meer is dan 'niet ziek zijn' maar adviseert om positieve gezondheid toe te lichten in de beleidsagenda zodat duidelijk wordt wat u hieronder verstaat en op welke wijze u hieraan concreet vormgeeft.

Algemeen

Ambities

Uw ambitie is om de gezonde leefstijl van Zwolse inwoners te bevorderen. U ziet dit als het belangrijkste speerpunt in de beleidsagenda gezondheid. Als doelen stelt u dat het aantal inwoners dat in 2026:

- overmatig alcohol- en middelen gebruikt, gelijk is gebleven of afgenomen;
- dagelijks fruit en groente eet, gelijk is gebleven of toegenomen;
- rookt, gelijk is gebleven of afgenomen;
- met een gezond gewicht, gelijk is gebleven of toegenomen;
- dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen, gelijk is gebleven of toegenomen.

De Participatieraad vindt bovenstaande niet ambitieus. Als alles over 4 jaar exact hetzelfde is als nu, heeft u al uw doelen bereikt. De Participatieraad adviseert de lat hoger te leggen, en concreet te beschrijven wat u gaat doen om uw doelen te bereiken.

Inspanning de afgelopen jaren

Op verschillende plekken in de beleidsagenda wordt positief gesproken over het beleid van de afgelopen periode. We adviseren concreet te omschrijven wat de beginsituatie was, welke doelstellingen de vorige keer gesteld zijn, te omschrijven wat er concreet is gebeurd de afgelopen vier jaar en vervolgens te beschrijven of de doelstellingen de afgelopen vier jaar behaald zijn.

Stigma

De Participatieraad adviseert om de beleidsagenda te screenen op stigmatiserende bewoordingen en deze aan te passen. In de beleidsagenda staat te lezen dat: 'niet iedereen in de omstandigheden leeft om zelf gezonde keuzes te maken en de dagelijkse verleidingen te weerstaan. Sommige mensen hebben daarvoor te weinig grip op hun gezondheid en missen het vermogen om die grip te vergroten. Als gemeente Zwolle willen we mensen ondersteunen en helpen gezonde keuzes te maken, zodat meer Zwollenaren gezonder, vitaler en weerbaarder worden.'

U spreekt over 'verleidingen kunnen weerstaan', 'te weinig grip hebben op', 'vermogen missen om'. Dit zijn bewoordingen die bij de inwoner neergelegd worden. Dikwijls ligt het maken van gezonde keuzes buiten het bereik van mensen. Een voorbeeld daarvan is dat gezonde voeding vaak duurder is dan ongezond voedsel en mensen in armoede daar geen invloed op hebben. Zij willen wellicht wel gezond leven maar weten niet waar zij dat van moeten betalen.

Een ander voorbeeld is dat mensen met een beperking dikwijls harder werken om hetzelfde te bereiken dan mensen zonder beperking. Soms bereiken zij dat nooit ondanks vele inspanningen. Er is vaak geen sprake van gelijke kansen. De bovenstaande bewoordingen kunnen als kwetsend en stigmatiserend worden ervaren. Evenals de titel van het beleidsstuk omdat niet iedereen gelijke kansen heeft op gezondheid.

Betrekken van inwoners

De Participatieraad Zwolle vindt het fijn om te lezen dat Zwolle met 'Zwolle Gezonde Stad' al jaren een koploper in Nederland is. Er gebeuren veel mooie dingen in onze stad maar mensen met een beperking worden meestal onbewust en onbedoeld nog dikwijls buitengesloten van alledaagse zaken. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen adviseert de Participatieraad inwoners (nog) meer te betrekken bij 'Zwolle gezonde stad'. Omschrijf duidelijk hoe inwoners precies betrokken worden en op welke manier de inbreng van inwoners verwerkt wordt in de uitvoering.

Mantelzorg

Wij zijn met u van mening dat het belangrijk is in te zetten op preventie. De Participatieraad vraagt aandacht voor (overbelaste) mantelzorgers. Veel mantelzorgers voelen zichzelf geen mantelzorger. Ze vinden de zorg die ze verlenen vanzelfsprekend, en zorgen met veel liefde voor een ander. Dit kan ten kosten gaan van hun eigen gezondheid en die van hun naaste. We adviseren om in deze beleidsagenda aandacht te hebben voor de rol van mantelzorgers en het voorkomen van overbelasting.

Verwijzingen

U verwijst in de beleidsagenda naar diverse landelijke, regionale en lokale stukken en onderzoeken. Een voorbeeld daarvan is dat u verwijst naar indicatoren uit de gezondheidsprofielen uit 2017. Daarnaast worden sommige constatering gebruikt zonder onderbouwing. Zo is er bijna nergens bronvermelding als er over de groeiende problemen wordt gesproken. Een aantal keren wordt landelijk onderzoek aangehaald, en daarbij gezegd dat het in Zwolle waarschijnlijk ook zo is. De Participatieraad adviseert om bij verwijzingen een heel korte, duidelijke samenvatting te geven waar het om gaat. Dat komt de leesbaarheid van dit stuk ten goede. Daarnaast adviseren we om beleidskeuzes beter te onderbouwen.

Concreet

De beleidsagenda beschrijft diverse algemeenheden zoals 'de sociale basis is klaar voor de schaa sprong' en 'inwoners centraal stellen'. De Participatieraad adviseert om de beleidsagenda te screenen op algemeenheden, te omschrijven wat u hiermee bedoelt en concreet te omschrijven wat u wilt gaan doen in de komende 4 jaar.

Hierboven gaven we enkele algemene adviezen. Hieronder gaan we in op specifieke alinea's uit de beleidsagenda en geven hierover advies.

Positieve gezondheid als richtinggevend concept

De Participatieraad omarmt net als de gemeente Zwolle, het gedachtegoed van positieve gezondheid. De afbeelding die u in de beleidsagenda heeft opgenomen vinden we onduidelijk en verwarrend. Tevens zijn we van mening dat dikwijls vanuit negativiteit wordt gedacht in plaats van uit kracht en positieve gezondheid. Een voorbeeld daarvan is dat gesproken wordt over 'onderwijsachterstandenbeleid' in plaats van 'onderwijskansen beleid'.

We adviseren u om een toelichting te geven op deze afbeelding en positieve gezondheid als richtinggevend concept door de gehele nota terug te laten komen.

Wijkgericht: samen met onze inwoners

Goed om te lezen dat u het belangrijk vindt om inwoners te betrekken bij de uitvoering. U schrijft: 'we betrekken onze inwoners bij de uitvoering. We stellen ze de vraag wat zij nodig hebben.'

Dat is volgens de Participatieraad een goed begin. De Participatieraad adviseert niet alleen vragen te stellen maar in deze beleidsagenda verder uit te werken wat u bedoelt met het betrekken van inwoners en hoe u hier concreet uitvoering aan geeft.

Daarnaast beschrijft u diverse partners waarmee u samenwerkt. We vinden het goed te lezen dat u samenwerking hoog in het vaandel heeft staan en dit stimuleert. We missen echter de samenwerking met de huisarts. De Participatieraad is van mening dat de huisarts een belangrijke signalerende, coördinerende en verwijzende rol kan vervullen. Wij adviseren de samenwerking met de huisarts te intensiveren en waar nodig de huisarts te ondersteunen of te versterken in hun taak zodat samenwerking sterker wordt.

Ook noemt u het informele circuit met als voorbeeld de voetbaltrainer. Onzes inziens is het wenselijk hier ook de informele ondersteuning vanuit de verschillende religies (o.a. kerken en moskeeën) te noemen.

Bestuurlijk draagvlak

We zijn met u van mening dat het belangrijk is dat we continu stilstaan bij de vraag hoe we de aanpak van de samenwerkende partners kunnen verbeteren. In de beleidsagenda staat dat de negen key elements uit onderzoek vanuit het lectoraat Gezonde Samenleving van Hogeschool Windesheim houvast geven en verschillende inzichten terugkomen die inhaken op die key elements. Het is niet duidelijk waar we deze key elements kunnen vinden en wat deze inhouden. We adviseren om deze key elements te omschrijven.

Een eerlijke kans op gezond leven

Net als u zijn we van mening dat algemene maatregelen kunnen leiden tot gezondheidswinst, en dat de mensen bovenaan de maatschappelijke ladder daar meer van profiteren dan degenen onderaan die ladder. We vinden het goed te merken dat u er oog voor heeft dat de verschillen tussen groepen hierdoor nauwelijks afnemen of op verschillende terreinen zelfs groter dreigen te worden. De kans op een gezond leven is dus niet altijd 'eerlijk'. We adviseren u om dit aan te passen.

U schrijft dat er een andere kijk nodig is om complexe ongelijkheid achter gezondheidsverschillen te verkleinen. U verduidelijkt dit met een cartoon van een sportwedstrijd. Drie mensen op de voorgrond achter een ondoorzichtige barrière. Eén persoon is langer dan de barrière, één is iets korter en één is veel korter. Er zijn drie dozen. Bij de afbeelding 'gelijkheid' heeft elke persoon die dit nodig heeft een doos of dozen om op te staan. Nu kunnen alle drie de mensen de wedstrijd bekijken.

De Participatieraad adviseert om in Zwolle nog een stapje verder te gaan. Om bij het voorbeeld van de afbeelding die u gebruikt te blijven: Maak de barrière transparant. Bij een transparante barrière kunnen alle drie de mensen de wedstrijd bekijken zonder dat ze dozen nodig hebben om op te staan. Met andere woorden, zorg voor aanpassingen zodat er geen 'dozen' nodig zijn. We adviseren om concreet te omschrijven welke acties u onderneemt om inclusie te bevorderen en daarmee complexe ongelijkheid te verkleinen.

Bevorderen van een gezonde leefstijl

U noemt diverse doelen die we bovenaan dit advies al hebben opgesomd. Er wordt met name gekeken naar verbetering voor Zwolse inwoners met een laag sociaaleconomische status. U geeft aan daarbij voort te borduren op de indicatoren uit de gezondheidsprofielen uit 2017 en de gezondheidsmonitor van GGD IJsselland. We adviseren om kort te omschrijven wat u hiermee bedoelt. Wij waarderen uw inzet voor mensen met een laag sociaaleconomische status maar adviseren om in het kader van inclusie breder te kijken dan voornamelijk mensen met een laag economische status.

U geeft ook aan dat Zwolle Gezonde Stad een belangrijke bijdrage levert aan het aantrekkelijk en gemakkelijk maken van gezonde keuzes. Wij adviseren om daarbij voorbeelden te benoemen zodat duidelijk is welke concrete en belangrijke bijdragen Zwolle Gezonde Stad levert. Daarbij zien wij ook graag omschreven op welke manier inwoners daarbij zijn betrokken.

Het Zwols Sportakkoord: een leven lang bewegen

Net als u, is de Participatieraad van mening dat het niet voor alle inwoners van Zwolle vanzelfsprekend is om toegang tot en plezier in sport te hebben. We adviseren om in deze beleidsagenda aandacht te hebben voor de randvoorwaarden om mee te kunnen doen. Denk aan (Wmo) vervoer of financiën.

Daarnaast noemt u diverse doelgroepen waar u extra aandacht aan wilt besteden. De Participatieraad adviseert om sport zo inclusief mogelijk te maken dat iedereen, met of zonder beperking, mee kan doen.

U geeft aan dat de buurtsportcoaches een belangrijke rol hebben. Goed dat u dit omschrijft in deze beleidsagenda. Wij adviseren het werk van de buurtsportcoach (nog) meer bekend te maken bij inwoners en dit zo laagdrempelig mogelijk te maken.

Gezonde leefomgeving

In de beleidsagenda staat dat gezondheid het fysieke en sociale domein met elkaar verbindt en dat een goede koppeling tussen het sociale en fysieke domein ontzettend belangrijk is. Wij adviseren om intern bij de gemeente te inventariseren op welke manier het fysieke en sociale domein elkaar nog meer kunnen versterken en welke concrete stappen daarin gezet kunnen worden.

Daarnaast adviseren we om de lokale inclusieagenda met deze beleidsagenda te verbinden omdat er diverse raakvlakken zijn.

Vitaal en waardig ouder worden

In de beleidsagenda staat de ambitie om de gezonde leefstijl van de Zwolse ouderen te bevorderen. Wij adviseren om ook oog te hebben voor inwoners die verslaafd zijn aan het overmatig gebruik van alcohol en/ of medicatie.

Verder lezen we dat het aantal 65-plussers de komende jaren enorm toeneemt. Ondersteuning van ouderen wordt vaak neergelegd bij de omgeving. Wij adviseren om het gebruik van kangaroewoningen of mantelzorgwoningen eenvoudiger mogelijk te maken. Ook dat is naar ons idee een vorm van preventie.

Evaluatie

Tot slot adviseert de Participatieraad de uitvoering van deze beleidsagenda tussentijds te evalueren, en uiteraard ook na 4 jaar te evalueren en de Participatieraad hierbij te betrekken.

Mocht ons advies aanleiding geven tot vragen of opmerkingen dan horen we dat graag.

Met vriendelijke groet,

Aljona Wertheim
Voorzitter Participatieraad Zwolle